

Kaderbrief 2024

Verder werken aan
veerkracht en verbondenheid

Gemeente Maastricht

COLOFON

<i>Uitgave</i>	Gemeente Maastricht
<i>Eindredactie</i>	Wouter Hankel
<i>Fotografie</i>	Rick Jacobs, Jonathon Vos
<i>Illustratie</i>	Venhoeven CS architecture+urbanism
<i>Vormgeving</i>	Sammy Claessens

Inhoudsopgave

1. Voorwoord - 4

- 1.1 *Focus op 2024 - 4*
- 1.2 *Doorkijk naar 2030: wenkend perspectief - 6*

2. Brede opgaven in uitvoering - 8

- 2.1 *Veerkrachtige wijken - 10*
- 2.2 *Randwyck - 14*
- 2.3 *Basis op orde - 16*
- 2.4 *Versterken van verbondenheid - 18*
- 2.5 *Binnenstad - 20*
- 2.6 *Duurzame stad - 22*

3. Financiële kaders - 24

- 3.1 *Vertrekpunt - 24*
- 3.2 *Ontwikkelingen - 25*
- 3.3 *Kaders - 27*

1. Voorwoord

Geachte leden van de gemeenteraad,

Voor u ligt de Kaderbrief 2024. Een andere Kaderbrief dan u gewend bent. Bewust heeft dit college niet gekozen voor een soort ‘pre-begroting’ maar voor een echte vooruitblik naar de stad die we willen zijn. Met de focus op 2024, maar met een doorkijk naar 2030. Welke stad zijn we dan en welke keuzes horen daarbij? Natuurlijk kan dat niet zonder financieel plaatje, maar dat vormen we pas na het debat met uw raad. Zodat we echt samen durven te bouwen aan de toekomst. Niet de financiën zijn leidend, maar onze ambities. Die kunnen natuurlijk niet zonder het benodigde geld, vandaar dat we u wel vast een financiële plaat op hoofdlijnen meegeven.

1.1. Focus op 2024

Inmiddels is dit college alweer ruim een jaar op weg. Het eerste jaar van het college was dynamisch. We zouden het bijna vergeten maar waar de coronamaatregelen begin 2022 langzaamaan steeds minder stringent werden, barstte in Oekraïne de oorlog uit. Door de oorlog in Oekraïne kwam een omvangrijke vluchtelingenstroom op gang en stegen de prijzen van energie en levensonderhoud. Deze gevolgen waren ook nadrukkelijk voelbaar in Maastricht. De crises van afgelopen jaren hebben gemeenschappelijk dat zij leiden tot voelbare schaarste en de tweedeling in de samenleving dreigen te versterken. Deze schaarste werkt door in al ons gemeentelijk beleid, met name door de gestegen kosten. De fors gestegen bouwkosten, een stijgende rente en wettelijke beperkingen vanwege de stikstofproblematiek maken dat de woningbouw landelijk en dus ook in onze stad stagneert. Ontwikkelaars ervaren schaarste aan

beschikbare (binnenstedelijke) ontwikkel- en stikstofruimte om deze te realiseren. Samen met onze partners werken we onverminderd hard aan alternatieve manieren om onzekerheden en risico's beheersbaar te maken zodat we onze woningbouwambities kunnen blijven realiseren.

Onder de titel ‘Maastricht, stad van verbondenheid’ werd een coalitieakkoord gesmeed dat ambitieus is. Onze ambities staan nog fier overeind, maar de financiële ruimte is onzeker. Waar wij u voor 2023 een begroting presenteerden met een meerjarig overschot, zijn de financiële vooruitzichten nu onzeker geworden. Deze bieden ons nagenoeg geen speelruimte voor aanvullende wensen of impulsen en worden omgeven door autonome risico's, zoals de hoogte van de prijscompensatie vanuit het Rijk, de kosten van de nieuwe cao voor gemeenteamttenaren en de onzekerheid over het gemeentefonds

vanaf 2026. Naast deze financiële onzekerheden zal ook de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 zeer ingrijpend zijn, net als de verwachte nieuwe (wettelijke) ontwikkelingen in het Sociaal Domein (o.a. Spreidingswet, inkomensafhankelijke bijdrage WMO, uitwerking Hervormingsagenda Jeugd, de Rijksakkoorden IZA en GALA) en de Wet versterking regie volkshuisvesting.

Ondanks deze onzekerheden zijn we volop bezig met het realiseren van onze ambities. In 2024 richten we ons in het bijzonder op het versterken van de veerkracht van de wijken Nazareth en Pottenberg en de doorontwikkeling van de campus in Randwyck. Veerkrachtige wijken is een van de speerpunten van dit college. Een even interessante als lastige term. Want wat is veerkracht? En hoe kan de gemeente Maastricht daaraan bijdragen? Belangrijk is en blijft dat we goed aan onze inwoners blijven uitleggen wat we doen en waarom we dat doen. Heel concreet: scholen aan beide zijden van de Maas, wat betekent dat voor onze

kinderen? Nieuwe woningen in Malpertuis, wat zijn dan de gevolgen in de wijk? En als we kijken naar de herontwikkeling van Pottenberg, welke voorzieningen horen daar dan bij? Veerkracht kan op diverse manieren vorm krijgen. Met allemaal als uiteindelijk doel dat het in Maastricht niet moet uitmaken waar je wieg staat. Iedereen in onze stad verdient een goed leven.

Verbondenheid blijft, zowel op korte als op lange termijn, de hoofdpoging van dit stadsbestuur. Door onder andere het voortzetten van de RegioDeal met onze partners in de regio. Maar ook met een Maastrichtjaar waarin we het rijke culturele leven, de tradities en de historie van onze stad laten zien. Verder zetten we in op verdere versterking van burgerparticipatie en gebiedsgericht werken. Met stadsdeelwethouders en -regisseurs zichtbaar in de wijken om de kloof tussen het stadhuis en de buurten te verkleinen. Tot slot werken we samen met de stadsdelen aan passende stadsdeelprogramma's.

Samen met de stad blijft hoe dan ook het credo van dit stadsbestuur. Samen met de stad geven we vorm aan veerkrachtige wijken, samen met de stad bouwen we aan Randwyck en samen met de stad gaan we het gesprek aan over de diverse ontwikkelingen in Maastricht. Samen met de stad, de regio en de euregio kijken we naar een gezamenlijke toekomst. Het eerste collegejaar heeft ons daarin al veel gebracht. In de overtuiging dat we ook samen met de stad en met uw raad verder gaan op weg naar het Maastricht dat we willen zijn, bieden we u deze Kaderbrief aan.

1.2 Doorkijk naar 2030: wenkend perspectief

Zoals aangegeven is deze Kaderbrief anders. Het stadsbestuur wil nadrukkelijk ook verder kijken dan de 'eigen' vier jaar. Wat is de droom voor Maastricht? Daarvoor is het wenkend perspectief de basis voor de komende decennia. Onze ambities voor de langere termijn zijn uitdagend. Wij willen als Maastricht met de euregio in de komende dertig jaar een van de meest aantrekkelijke vestigingsplaatsen voor talent en innovatie worden.

We zetten in op het versterken van ons vestigingsklimaat op basis van vier strategieën:

→ 1. Met de doorontwikkeling van de Brightlands Maastricht Health Campus stimuleren we de kenniseconomie en brede werkgelegenheid.

→ 2. We stimuleren (eu)regionale agglomeratievorming teneinde leefkwaliteit en betaalbaar wonen in een gezonde omgeving te combineren met de voorzieningen en carrièrekansen van een grootstedelijke regio. Samen met partners werken we aan hoog-frequent openbaar vervoer in de euregio en directe treinverbindingen met de Randstad, Brainport en Brussel.

→ 3. We investeren in aantrekkelijke stations en stationsomgevingen met nieuwe wandel- en fietsverbindingen en een mix van wonen, werken en voorzieningen voor stad en regio.

→ 4. Ten slotte zetten we in op een groene en gezonde stad; een aantrekkelijke en klimaatrobuuste leefomgeving met meer ruimte voor bewegen, ontmoeten en recreatie langs de verkoelende Maas.

Met dit wenkend perspectief creëren we de randvoorwaarden voor een duurzame en toekomstbestendige economie van Maastricht en Zuid-Limburg. Een regio met voldoende goed werk voor iedereen, praktisch en theoretisch opgeleid. Maar ook met voldoende en gekwalificeerde arbeidskrachten voor onze bedrijven en instellingen. Een veilige stad met een hoog voorzieningenniveau, betrokken burgers en een klimaatbestendige en gezonde leefomgeving. Dat doen we nadrukkelijk samen met onze inwoners en partners in de stad én de euregio. Maastricht ontleent zijn aantrekkingskracht namelijk in belangrijke mate aan het Heuvelland, de Zuid-Limburchse steden en het nabije buitenland.

Een wenkend perspectief voor Maastricht 2050
door innovatie, leefkwaliteit en verbindingen

2. Brede opgaven in uitvoering

Het college heeft ervoor gekozen om zijn ambities te realiseren langs de lijnen van zes brede opgaven. Deze opgaven bevatten de bijna 140 ambities uit het coalitieakkoord 2022-2026 en zijn gedefinieerd vanuit de wens van het college om de ambities waar mogelijk integraal en opgavegericht uit te voeren. Door deze ambities in samenhang aan te pakken verwachten we betere resultaten en synergievoordelen. De brede opgaven en de daaronder vallende ambities zijn merendeels in gang gezet.

2.1

Veerkrachtige wijken

Samen met onze inwoners en partners in de stad werken we aan het versterken van de veerkracht van onze inwoners en het vergroten van de leefbaarheid in onze wijken. Doel is brede welvaart, met een hoogwaardig leef- werk- en verblijfsklimaat voor onze inwoners. We zetten ons in voor kansengelijkheid, bestaanszekerheid en positieve gezondheid. Maastricht is een stad waarbij het niet moet uitmaken waar je wieg staat. Een stad waar sociaal niet exclusief van het Sociaal Domein is, maar een integraal onderdeel is van al ons beleid. Een stad waar we met onze veerkrachtige wijkenaanpak bereid zijn om ongelijk te investeren in wijken en inwoners om gelijke kansen te realiseren.

We ontwikkelen de veerkrachtige wijkenaanpak samen met de mensen in Nazareth en Pottenberg. Daar hebben we in 2023 op basis van vertrouwen en gelijkwaardigheid toegewerkt naar een gedeelde agenda voor de middellange termijn, die we in 2024 gaan uitvoeren. Doel is om met een integrale langjarige aanpak de veerkracht van individuele bewoners te vergroten, alsook de veerkracht van deze buurten als geheel te versterken. Daardoor worden de bestaande verschillen in de stad kleiner. We benaderen de buurt als een ecosysteem dat in zijn samenhang richting geeft aan deze aanpak en besluiten neemt over de onderwerpen,

doelen, prioritering en werkwijze. Het zijn de bewoners die samen met de partners in de wijk, waaronder de gemeente, actief aan de slag gaan om deze doelen te realiseren. Het gaat daarbij om de vele onderwerpen die in de wijk bij elkaar komen, zoals veiligheid, leefbaarheid, wonen, bestaanszekerheid, gezondheid, mobiliteit, cultuur, sport en de inrichting van de openbare ruimte. Zo werken we stapsgewijs aan wijken waar het fijn wonen is, waar de kansengelijkheid toeneemt en waar bewoners (weer) het gevoel hebben dat ze hun eigen toekomst kunnen beïnvloeden. Dat is een flinke uitdaging die vraagt om een integrale aanpak, waarbij we leren van de zaken die we in de dagelijkse praktijk tegenkomen. Een proces van vallen en opstaan, waarbij we voortbouwen op al het goeds dat er in de buurten al gebeurt, door bewoners, door de partners (zoals de woningcorporaties) en door de gemeente.

Veerkracht en positieve gezondheid, het vermogen om regie over je leven te voeren, ook in moeilijke omstandigheden, veronderstellen dat het met elkaar samenleven in de wijken van betekenis is, maar ook dat zorg en ondersteuning toegankelijk en laagdrempelig aanwezig zijn. Bestaanszekerheid, gelijke kansen en positieve gezondheid zijn de onderliggende principes op basis waarvan we nieuw beleid ontwikkelen. Waar je in Maas-

tricht ook woont, van belang is dat ook wanneer je dit niet zelf kunt organiseren en/of betalen, je een dak boven je hoofd hebt, je jezelf kunt ontplooien en dat je wordt ondersteund als dat nodig is. Tijdelijk, maar ook als zorg en ondersteuning voor een langere periode noodzakelijk zijn. We bestrijden de armoede actief, met de focus op het voorkomen van armoede, naast het verzachten. Zo benaderen we inwoners met betalingsachterstanden in een vroeg stadium om erger te voorkomen en doen we onderzoek naar de mogelijkheden om basisschoolleerlingen van een ontbijt te voorzien.

Veiligheid is een basisvoorwaarde. We werken aan buurten waar het veilig is en waar men zich veilig voelt. Wij hebben daarbij speciaal aandacht voor kwetsbare jongeren die dreigen af te glijden in de criminaliteit. Ons streven is om in 2024 te starten met een langjarig programma 'Preventie met Gezag' bestaande uit een brede aanpak met stevige sociale interventies en handhaving. Tevens wordt het in 2023 vastgestelde beleid Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) vanaf 2024 uitgevoerd. Dit moet leiden tot een aanpak van geweld in huiselijke kring waarbij alle partijen hun verantwoordelijkheid nemen.

In 2024 werken we op basis van een nieuw beleidskader aan een solide, toekomstbestendige, sociale

basisinfrastructuur met passende, laagdrempelige ondersteuning. In aansluiting daarop werken we samen met partners aan het verleggen van de focus op betere preventie en gezondheidsbevordering. Deze ontwikkeling legt de basis voor meer flexibiliteit in het meebewegen met de veranderende behoeften van onze inwoners.

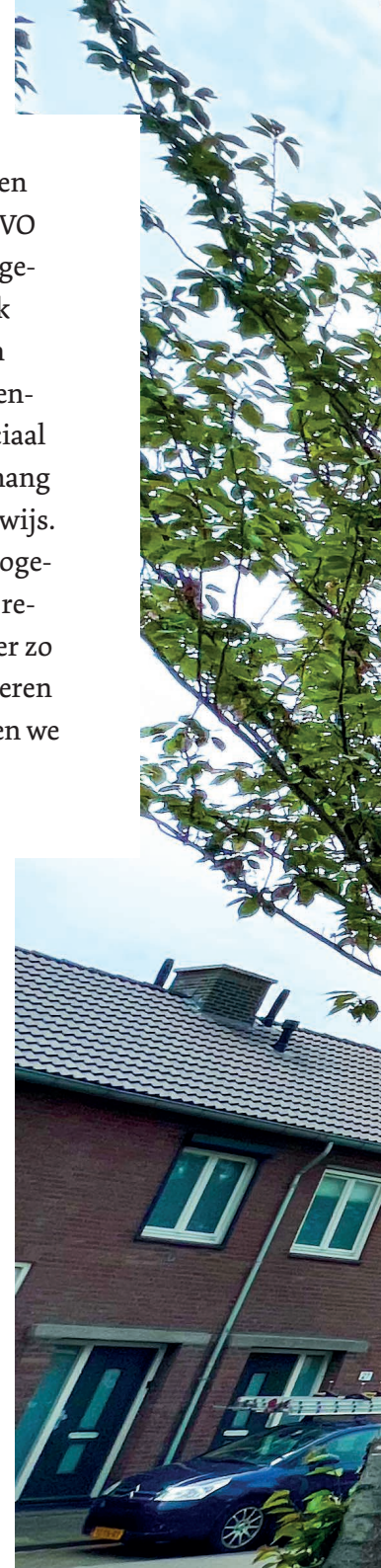
De dienstverlening huishoudelijke hulp wordt in het licht van de sociale visie anders vormgegeven. Inwoners worden gericht en intensiever ondersteund in het langer zelf uitvoeren van de huishoudelijke taken. In 2023 zijn hiervoor de eerste richtingen bepaald waarvoor de gemeentelijke regelgeving en organisatie in 2024 worden aangepast. Tevens zal de impact van de landelijke Hervormingsagenda Jeugd in 2024 zijn weerslag krijgen. De verwachting is dat in 2024 een besluit wordt genomen over de realisatie van de dag- en nachtopvang in combinatie met een Social Hostel. Ook zal de nadere uitwerking van het beleidskader voor vluchtelingen in 2024 haar beslag krijgen.

Wonen vraagt onverminderd onze aandacht. De uitdaging blijft om te werken aan voldoende, passende, betaalbare en kwalitatief goede woningen. Via actualisatie van de Omgevingsvisie en meerjarige afspraken met

de woningcorporaties proberen we zaken te versnellen. Het realiseren van woningbouw op het Trega-Zinkwitterrein is onverminderd ons doel. Naast de wens om tempo, blijft ook de aandacht gericht op de kwaliteit, het draagvlak en de haalbaarheid van de plannen voor Limmel aan de Maas. De komende periode wordt voor deze en onze andere woningbouwlocaties onderzocht welke alternatieve manieren er zijn om onzekerheden en risico's beheersbaar te maken. Dat vraagt naast tijd ook maximale creativiteit en flexibiliteit van alle betrokkenen.

Het beheren, besturen en financieren van maatschappelijk vastgoed in de wijken staat onder druk. Dat komt met name omdat er steeds minder vrijwilligers beschikbaar zijn. Er zijn geen evidente oplossingen, daarom werken we aan een nieuwe visie en beleid. In 2024 hebben we aandacht voor het verbeteren van sportaccommodaties en spelmogelijkheden in de openbare ruimte maar ook voor het vergroenen van bijvoorbeeld schoolpleinen, wat bijdraagt aan verbinding in de wijk. We voeren tevens het beleid voor kansrijke omgevingen voor onze jeugd uit, met goed onderwijs en uitdagende speel- en sportvoorzieningen in de nabijheid van een ieders woning.

Na vele jaren van opeenvolgende varianten en onderzoeken gaan we met Stichting LVO over tot het realiseren van brede scholengemeenschappen met een zo ruim mogelijk aanbod van opleidingen aan beide zijden van de Maas. Ook gaan we toekomstbestendige huisvesting realiseren voor het speciaal onderwijs. Dit doen we in nauwe samenhang tussen het speciaal en het regulier onderwijs. Hiermee stellen we leerlingen zo goed mogelijk in staat om door te stromen naar het reguliere vervolgonderwijs en daarmee later zo zelfstandig mogelijk te kunnen functioneren in onze samenleving. Hiermee bevorderen we de kansengelijkheid in het onderwijs.

2.2

Randwyck

Brightlands Maastricht Health Campus

Met vastberadenheid en nieuw elan hebben we de regie genomen bij de doorontwikkeling van de campus in Randwyck. In nauwe samenwerking met onze campuspartners Universiteit Maastricht, Maastricht UMC+ en Provincie Limburg én na consultatie van betrokkenen, bewoners, bedrijven en gemeenteraad tonen we leiderschap om de kenniseconomie en daarmee het toekomstig verdienvermogen van de stad en regio te versterken. We willen gezamenlijk de aantrekkingskracht van dit stadsdeel verbeteren: Randwyck als motor van de Zuid-Limburgse kenniseconomie, waar het goed werken, wonen en verblijven is. Doel is om de Brightlands Maastricht Health Campus te ontwikkelen tot een magneet voor talent en ondernemers uit de hele wereld, maar ook voor bezoekers van congrescentrum MECC. De mogelijke komst van de Einstein Telescope is daarbij een belangrijke kans en heeft onze volle steun.

De Gemeente Maastricht, Maastricht UMC+, Universiteit Maastricht en de Provincie Limburg hebben behoefte aan een nieuwe gedeelde toekomstvisie ('narratief') voor de inhoudelijke en fysieke programmering van de campus. Het verbeteren van het ecosysteem, het ontwikkelen van een aantrekkelijke en gezonde openbare ruimte en het realiseren van dynamiek door de aanwezigheid van horeca, sport en cultuur staan

ten dienste van de ontwikkeling van een sterke euregionale economie en een aantrekkelijke plek om te leren, innoveren, werken, ondernemen en wonen. Het plangebied (het 'campuskwartier') omvat het stadsdeel Randwyck met de Brightlands Maastricht Health Campus en het bedrijventerrein Maastricht-Zuid. De campus verbindt deze stadsdelen in één ecosysteem voor innovatie, met baanbrekend onderzoek, hoogwaardig onderwijs, en kennisintensieve bedrijvigheid. Kenniseconomie wordt verbonden met vakmanschap en lokale mkb-bedrijven en creëert daarmee brede werkgelegenheid. De komende jaren investeren we samen met onze partners in het creëren van optimale omstandigheden voor kennisontwikkeling en innovatie van wereldniveau.

In 2024 staat er een projectorganisatie en zijn we gestart met de uitvoering van deelprojecten waar overeenstemming tussen de campuspartners over is. Het gaat dan onder meer om het doortrekken van de Groene Loper naar het Maastricht UMC+ en verder richting de Maas. Zo verbinden we de campus met de omliggende wijken en de binnenstad. Ook zetten we in op de ontwikkeling van een noodzakelijke derde incubator. Deze incubator op de campus huisvest straks niet alleen startende bedrijven, maar wordt verbreed tot de centrale campusfaciliteit voor ontmoeting, kennisuitwisseling

en activiteiten. Met cultuur- en sportvoorzieningen in het gebied willen we de gewenste reuring in het gebied realiseren.

We onderzoeken met NS en ProRail de mogelijkheden om treinstation 'Maastricht Randwyck' op te waarderen tot een aantrekkelijk station dat de groeiende stroom van bewoners, studenten, werknemers en gasten optimaal faciliteert met horecavoorzieningen, comfortabele wachtlounges en een vlotte overstap op bus of (deel)fiets. In het kader van duurzame mobiliteit werken we op de campus aan alternatieve parkeervoorzieningen, met laadinfrastructuur, deelmobiliteit en hoogwaardig openbaar vervoer.

Studentenhuisvesting op de campus wordt op basis van een integraal ontwikkelingsconcept over wonen voor studenten nader ontwikkeld. In 2024 zetten we in op de realisatie van grootschalige studentenhuisvesting waarbij we onderzoeken of een combinatie met gerelateerde doelgroepen of functies tot de mogelijkheden behoort. In de uitvoering en de planning zijn we daarbij sterk afhankelijk van marktpartijen en marktomstandigheden.

2.3

Basis op orde

Basis op orde is als brede opgave gericht op de interne organisatie. Het is een noodzakelijke randvoorwaarde voor het realiseren van onze ambities en cruciaal voor de overige brede opgaven. Basis op orde betekent dat we als gemeente ‘in control’ zijn, zeggenschap kunnen uitoefenen en regie kunnen voeren op de gewenste ontwikkelingen in de stad. Het heeft betrekking op het op orde brengen van harde elementen als structuur, processen, procedures en systemen, en op zachte elementen als houding en gedrag van ons management en onze medewerkers. De brede opgave valt uiteen in verschillende onderdelen: het centraliseren en optimaliseren van de bedrijfsvoering, het versterken van de externe oriëntatie, het inbedden van de instrumenten voor financiële grip vanuit het programma Duurzaam Sociaal Domein in de lijnorganisatie, alsmede de ontwikkeling en implementatie van assetmanagement. Voor dit laatste onderdeel gaan we met behulp van data de prestaties, risico's en kosten van onze gemeentelijke eigendommen in de openbare ruimte inzichtelijk maken, waardoor we beter, eventueel risico-gestuurd, onze assets kunnen beheren (zijnde aanleg, onderhoud, vervanging en dienstverlening).

Deze onderwerpen hebben op inhoud hun eigen doelstellingen, maar worden in samenhang gerealiseerd. We hebben de bedrijfsvoering gecentraliseerd, waardoor de organisatie gaat functioneren als een eenheid, meer extern gericht, met meer ondernemerschap, met sensitiviteit voor de samenleving en een sterke verbinding met de stad. Dat dient in 2024 ook zichtbaar te worden in onze dienstverlening richting inwoners, bijvoorbeeld door een meedenkende gemeente in vooroverleggen met aanvragers, resulterend in een snellere besluitvorming bij omgevingsvergunningsaanvragen.

De reorganisatie krijgt medio 2023 haar beslag en in 2024 werken we verder aan het duurzaam inbedden van de nieuwe onderdelen in de gemeentelijke organisatie. We richten ons daarbij op integraal werken, door de ambtelijke kokers heen. Om daarmee verder ‘in control’ te komen en daarmee onze externe gerichtheid beter kunnen faciliteren, maar ook om greep te krijgen op onze eigen bedrijfsvoering. In 2024 werken we aan onze geprioriteerde veranderdoelen, zoals solide financiën met een heldere begrotingscyclus, een verplichtingenadministratie en adequate systemen voor het werken met data. Dit is randvoorwaardelijk om goede sturing aan de voorkant te realiseren. Meer grip op onze financiën betekent dat we beter de verbinding kunnen leggen tussen inhoud

en geormerkte budgetten in de begroting. Om dit mogelijk te maken dienen we te investeren in de organisatieontwikkeling. Het uitvoeren van taken en ambities vereist een kwalitatief hoogwaardige gemeentelijke organisatie, met voldoende en gekwalificeerde medewerkers. De basis op orde hebben is randvoorwaardelijk voor een gemeentelijk bestuur dat proactief regie wil voeren op de ruimtelijke en sociale ontwikkelingen in de stad. Aan de voorkant sturen in plaats van achteraf verantwoorden. Omdat we snel aan de slag moeten, zullen wij deze investering in de eerste Bestuursrapportage (Berap) van 2023 aan u voorleggen.

Belangrijk aandachtspunt in 2024 voor de organisatieontwikkeling is het spoor gericht op het leren en ontwikkelen. Dit gaat over het werken aan de gewenste houding en het gedrag van management en medewerkers. We vragen van al onze medewerkers een dienstverlenende en extern gerichte werkhouding; actief naar buiten toe, gezonde autonomie vanuit een goed ontwikkelde bestuurlijke antenne, het vermogen om feedback te geven en te ontvangen, en samenwerkingsvaardigheid. Het realiseren van deze interne cultuurverandering maakt dat we ons beleid ten aanzien van thuiswerken (COMIC) gaan evalueren.

2.4

Versterken van verbondenheid

Wij zijn één stad en trots op onze verscheidenheid. We zijn verbonden met de inwoners die in harmonie samenleven in onze mooie stad. Hoewel we dit actief uitdragen, is de afstand tussen inwoners en de gemeente soms ongewenst groot. We werken daarom actief aan het dichten van deze kloof. We versterken de verbondenheid met onze inwoners door het gebiedsgericht werken. Stadsdeelwethouders en stadsdeelregisseurs zijn zichtbaar in de wijken en buurten. In gesprek met inwoners wordt in 2024 stapsgewijs toegewerkt naar stadsdeelprogramma's per 2025. Daarbij is een stadsdeelagenda een tussenproduct voor 2024. Daarin staan per stadsdeel de beleids-, uitvoerings- en participatieagenda centraal. Aan stadsdeeltafels wordt met inwoners en buurt-netwerken proactief gewerkt aan samenhang en verbinding.

In 2024 organiseren we een Maastrichtjaar, een optocht met een aantal evenementen door het jaar heen. Maastricht toont dan zijn rijke verleden, tradities en volkscultuur in verbinding met de verschillende groepen inwoners van de stad. Vrijwillige en professionele organisaties werken samen met scholen, buurtverenigingen, vrijwilligers, bewoners en studenten aan een stadsbrede presentatie van de veelkleurigheid die de stad te bieden heeft, met bijzondere aandacht voor de Maastrichtse geschiedenis en cultuur.

In 2024 werken we verder aan het vergroten van het bereik bij participatie, onder meer door verrijking van werkvormen voor dialoog en het opbouwen van duurzame relaties. We creëren heldere verwachtingen aan de voorkant want ook participatie kent haar grenzen, bijvoorbeeld bij ruimtelijke ontwikkelingen. We introduceerden het burgerberaad als pilot bij het opstellen van de nieuwe Omgevingsvisie. Het advies van het burgerberaad zal in 2024 worden verwerkt.

De burgerbegroting zal in 2024 voor de derde keer plaats gaan vinden, voor de tweede maal met een substantieel hoger budget. Planning is dat conform de jaarlijkse cyclus de burgerbegroting eind april 2024 van start gaat en dat in december 2024 het slotevent zal plaatsvinden, waarna in 2025 de gekozen projecten worden uitgevoerd. De mede in relatie tot de burgerbegroting herijkte Subsidieregeling 'Versterken sociale en maatschappelijke basis door vrijwillige inzet' wordt in 2024 geïmplementeerd.

We zetten ons in voor het verbeteren van de bestuurlijke samenwerking in de (eu)regio, door een gezamenlijke en eenduidige inzet en het realiseren van concrete projecten. De focus ligt op het versterken van de regie die wij vanuit Maastricht voeren op de bestuurlijke samenwerkingen, waarbij we ernaar streven dat Zuid-Limburg met

één mond spreekt. We maken keuzes die passen bij deze ambities, zoals de uitvoering van het Ruimtelijk Ontwikkelperspectief ('Panorama Zuid-Limburg') en de vertaling daarvan in het Ruimtelijk Arrangement om de majeure ruimtelijke opgaven in de regio gezamenlijk aan te pakken. We trekken in 2024 gezamenlijk op met Sittard-Geleen en Heerlen bij de uitvoering van de toegekende RegioDeals voor Zuid-Limburg.

Daarnaast streven we naar een nieuwe gedeelde toekomstvisie voor de samenwerking in de Stedelijke Cultuurregio Zuid, waar gewerkt moet worden aan complementariteit van het culturaanbod. We gaan de samenwerking verder verbeteren en nieuwe concrete gezamenlijke projecten doorontwikkelen op het gebied van film, dans en ruimte voor makers. Met Heerlen en Sittard-Geleen wordt een plan van aanpak opgesteld dat in de eerste helft van 2024 ter besluitvorming wordt voorgelegd.

2.5

Binnenstad

Maastricht kiest bij de ontwikkeling van de binnenstad voor kwaliteit en innovatie, met respect voor de belangen van bewoners. De grote aantrekkingskracht van onze binnenstad op bezoekers maakt dat in dit gebied niet alles kan en mag. Onze binnenstad is geen openlucht feestzaal. We hebben nadrukkelijk aandacht voor de leefbaarheid van het centrumgebied, bijvoorbeeld als het gaat om de consequente aanpak van geluids- en afvaloverlast.

In de binnenstad worden per gebied, en in samenwerking met partners, de karakteristieken in de openbare ruimte en in de gebouwde omgeving versterkt. Dit draagt bij aan een krachtigere identiteit van de binnenstad. In 2024 maken we opnieuw een plan voor één of twee gebieden. Voor de locatie van het Landbouwbelang worden daarnaast de ruimtelijke procedures voorbereid om te komen tot de gewenste nieuwe invulling, met hoogwaardige architectuur en een brede mix van wonen, kunstonderwijs, horeca en openbare, groene ontmoetingsplekken. Op deze unieke plek in het centrum wordt straks de Maas omarmd met 200 appartementen en een nieuwe en eigentijdse huisvesting voor de Toneelacademie en het Conservatorium van Zuyd Hogeschool. Naast deze omvangrijke herbestemming van ons erfgoed, gaat in 2024 ook de consolidatie en restauratie van de walmuur en het rondel in uitvoering.

We verkennen of we (delen) van de binnenstad – met uitzondering van het kernwinkelgebied – om kunnen vormen naar een fietsstraatzone. We werken aan meer fietsparkeerplekken, onder meer door het onderzoek naar een grote stalling in de omgeving van Markt en Vrijthof. Naast uitbreiding van het aantal fietsparkeerplekken zetten we ook in op handhaving. We verkennen momenteel met bewoners en ondernemers of we in 2024 Wyck autoluwer kunnen maken. We werken ook in 2024 verder aan de ontwikkeling van verschillende P&R-locaties. Met ProRail werken we aan een quickscan van het plan ‘Boven het Spoor’ van Jo Coenen en Luc Soete, waardoor er in 2024 duidelijkheid is over de mogelijke vervolgstappen.

In 2024 bouwen we verder aan het centrum als ‘place to become’, door de mix van functies in de binnenstad verder te versterken. We starten in 2024 met de voorbereidingen voor de bouw van een middenzaal bij het Theater aan het Vrijthof, omdat dit de positie van de amateurkunst in de stad versterkt en hen het verdiende podium geeft. Op basis van de monitoring (financieel en inhoudelijk) vindt voor de Muziekgieterij begin 2024 de evaluatie als volwaardig poppodium plaats, op basis waarvan structureel budget wordt vrijgemaakt voor de nieuwe cultuurplanperiode (2025 - 2028). Ten slotte moet voor de Bonbonnière op basis van het haalbaarheidsonderzoek duidelijk worden of in 2024 verder gewerkt kan worden aan het plan met een mix van functies, waaronder een

podiumplek voor cultuurmakers en een horecagelegenheid met woon- en werkplekken. We ondersteunen ook in 2024 actief evenementen met een mondiale uitstraling of met een groot belang voor stad en regio, zoals de Amstel Gold Race, TEFAF en Preuvenemint.

We investeren als gemeente in culturele dynamiek en sociale cohesie, onder meer door stimulering van de Maastrichtse taal en cultuur, en het versterken van (muziek)educatie op scholen. Via pilots op scholen stimuleren we de samenwerking met de amateurverenigingen, om zo zoveel mogelijk kinderen deel te laten nemen aan cultuureducatie. Ook voor de impuls aan de Maastrichtse taal en cultuur, zoeken we de verbinding met de scholen en amateurverenigingen en met de verschillende organisaties die op dit terrein actief zijn. Daarnaast zijn er in 2024 opnieuw landelijke middelen voor het stimuleren van de cultuurparticipatie van, voor en door jongeren om hen in de volle breedte cultuur te laten (mee)maken. Voor veel jongeren betekent dit een impuls voor hun welbevinden, terwijl het voor veel van onze culturele instellingen een cruciale bijdrage levert aan het versterken van hun veerkracht en weerbaarheid, die kwetsbaar zijn gebleken door de gedwongen sluiting tijdens de pandemie. We stimuleren het ondernemerschap bij onze culturele instellingen. We onderzoeken hoe we een actief museumbeleid kunnen vormgeven, mede in het licht van het ontsluiten van ons cultureel erfgoed.

2.6

Duurzame stad

De watersnoodramp in 2021 was voor Maastricht een serieuze waarschuwing voor wat betreft de klimaatverandering. Het is duidelijk dat we hiervan moeten leren en ons moeten voorbereiden op het veranderende klimaat. Met de aanpak hoogwaterveiligheid Maastricht (onderdeel van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) van de Rijksoverheid) willen we grote verbeteringen aanbrengen: niet alleen in de bescherming tegen hoogwater, maar ook in de ‘oversteekbaarheid’ en aantrekkelijkheid van de Maasoever. We willen de stad verbinden met de Maas, met oevers die aantrekkelijk zijn voor wandelaars en fietsers, voor sport en cultuur. Maasoever die gaan functioneren als ontmoetingsplek voor alle Maastrichtenaren. Fysieke ingrepen die leiden tot meer ruimte voor de verkoelende Maas en bijdragen aan de hoogwaterveiligheid. Om zo de duurzame stad aan de Maas te worden, maar ook om oost-west-barrières te slechten. In 2024 wordt in het kader van de aanpak hoogwaterveiligheid met de regio, Provincie Limburg, Waterschap Limburg en Rijkswaterstaat verder gewerkt aan een verkenning, waarbij de ruimtelijke ontwikkeling van de Maasoever wordt meegenomen.

Als het gaat om de transformatie van het ENCI-gebied willen we sturing en richting geven aan de ontwikkeling, zodat deze past in onze Omgevingsvisie. Gezien het belang en kansen die het gebied voor de stad biedt, is het wenselijk dat de gemeente een actieve regierol speelt in de begeleiding van de herontwikkeling van het bedrijventerrein, grenzend aan één van Maastrichts mooiste natuurgebieden. Eigenaar LRE heeft opdracht gegeven aan architectenbureaus Mecanoo en Rademacher De Vries Architecten om een nieuwe toekomstvisie uit te werken. Dit gebeurt in goede samenwerking met de betrokken partijen, die ernaar streven om in 2024 te komen tot een nieuw bestemmingsplan, mits dit mogelijk is gelet op de actuele stikstofproblematiek.

Voor het realiseren van een duurzame stad en een klimaatneutraal Maastricht in 2050 moet er nog veel gebeuren. Het verduurzamen van (woning) bouwprojecten, het vergroenen van buurten en schoolpleinen en het opschalen van de circulaire economie, dragen hier actief aan bij. We hebben het meerjaren-uitvoeringsprogramma Energietransitie en Warmtevisie vastgesteld en in uitvoering. Particuliere woningeigenaren en diverse

andere doelgroepen worden via het Klimaat huis geholpen met energiecoaches en de WoonWijzer Winkel. Het vergroenen van ons stadshart wordt in 2024 geïntensiveerd, in overleg met het Centrummanagement, Ondernemend Wyck en VEBB. We zetten actief in op duurzame mobiliteit door de Zero-Emissie Stadslogistiek, de ontwikkeling van de stationsomgeving en het faciliteren van openbaar vervoer en de fiets.

Al deze ambities borgen we in ons ruimtelijk instrumentarium. Zo is bij de aanpassing van het grond- en vastgoedbeleid meer rekening gehouden met duurzaamheidsaspecten. Om de kaders te verankeren in het beheer en de ontwikkeling van de fysieke omgeving, wordt dit opgenomen in onze Omgevingsvisie, bijvoorbeeld als het gaat om compact bouwen en hoogbouw. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 en de actualisatie van de Omgevingsvisie zetten we verder in op het borgen van onze duurzame ambities bij het beheer en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving én onze stad.

3. Financiële kaders

In deze paragraaf gaan wij in op de financiële positie van onze gemeente als perspectief voor de Kaderbrief 2024. Het zijn en blijven onzekere tijden. Crises, stijgende prijzen, oplopende rentes en een krappe arbeidsmarkt stellen onze gemeente voor een financiële uitdaging. Nog los van het voorziene ravijnjaar 2026. In dat jaar daalt de Rijksbijdrage aan het gemeentefonds fors. Via de septembercirculaire 2022 heeft het Rijk een deel van het ravijn gedempt door eenmalig € 900 mln. aan het gemeentefonds toe te voegen. Het Rijksbeleid is en blijft daarmee nog steeds onzeker. We voeren als gemeente onze taken uit in een dynamische en soms onvoorspelbare tijd. Dit vraagt om een behoedzaam en verantwoord begrotingsbeleid. Welke structurele en incidentele middelen hebben we beschikbaar in onze begroting? Welke ontwikkelingen verwachten we in 2024 en verder en met welke kaders moeten we rekening houden?

Vertrekpunt

Vertrekpunt is het beeld zoals geschetst in de begroting 2023-2026 en de recente gemeentefonds-circulaires. De vastgestelde meerjarenbegroting 2023-2026 sloot af met een overschot in alle jaar-schijven. De septembercirculaire 2022 (verwerkt in de Memorie van Toelichting bij de Begroting 2023) kende onder andere een bijstelling voor de loon- en prijsontwikkeling over 2023.

De positieve incidentele saldi zijn uit behoedzaamheid gereserveerd voor specifieke onzekerheden en risico's. In de decembercirculaire 2022 is het accres niet bijgesteld en veranderen derhalve de begrotingssaldi niet tot nauwelijks. Wel is in de decembercirculaire een extra loon- en prijscompensatie voor 2022 toegezegd van naar nu blijkt nog maar € 127 mln. structureel, in tegenstelling tot de eerder gecommuniceerde € 300 tot € 400 mln. Voor Maas-tricht betekent dit een aandeel van circa € 1,3 mln. in plaats van de verwachte € 3 tot € 4 mln.

Begroting 2023 (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Saldo begroting	1.180	3.519	10.247	252
Meicirculaire 2022 (25%)	558	1.559	3.194	395
Semptembercirculaire 2022 (100%)	2.386	-52	-1.938	-2.762
Semptembercirculaire 2022 (eenmalige rijksbijdrage)	0	0	0	7.091
Subtotaal	4.124	5.026	11.503	4.976
Nominale ontwikkeling 2023*	-3.087	-3.087	-3.087	-3.087
Saldo begroting 2023	1.037	1.939	8.416	1.889

* Compensatie van loon- en prijsstijging

De behoedzaamheid die we in acht hebben genomen bij het reserveren van de positieve saldi blijkt terecht. Ook wij als Gemeente Maastricht ontkomen niet aan fors gestegen (energie)prijzen, loonstijgingen op basis van CAO-akkoorden, een almaar durende krapte op de arbeidsmarkt en oplopende rentes. Daarnaast verandert de omgeving waarin wij onze taken uitvoeren steeds en steeds sneller. Dit heeft ook gevolgen voor onze financiële positie. De ontwikkelingen en risico's zoals in deze financiële paragraaf beschreven, hebben een negatief effect op de gepresenteerde begrotingssaldi. Wij streven ernaar onze financiën duurzaam op orde te houden.

Bij de 1e bestuursrapportage met peildatum 1 juni zullen wij actuele structurele cijfers aan uw raad aanbieden. Hierbij zullen ook de structurele resultaten uit de jaarrekening 2022 worden meegenomen alsook de effecten uit de meicirculaire 2023. De 1e bestuursrapportage zal conform afspraak worden aangeboden op 12 juli voor behandeling in uw raad in september. In de 1e bestuursrapportage 2023 zal dan ook het actuele financiële budgettaire kader worden gepresenteerd.

Ontwikkelingen

Als gemeente hebben we te maken met autonome ontwikkelingen. Dit zijn ontwikkelingen die ons 'overkomen' en waar we weinig tot geen invloed op hebben. Bijvoorbeeld door nieuwe wetgeving die we uit moeten voeren. Autonome ontwikkelingen moeten we financieel vertalen in onze begroting. Hierbij kan gedacht worden aan de Omgevingswet, maar ook aan alle ontwikkelingen in Sociaal Domein (zie inhoudelijk deel kaderbrief). Een doorkijk naar 2030 laat daarnaast zien dat we de komende jaren extra kapitaallasten in onze begroting krijgen. Dat komt omdat de vervangingsinvesteringen (MJIP) de komende jaren blijven toenemen voor zowel de openbare ruimte als in het kader van de vervanging van maatschappelijk vastgoed. Niet alle investeringen zijn meerjarig geïndexeerd. In de begroting 2023 – 2026 is weliswaar een oplopende reeks voor indexering MJIP opgenomen (oplopend tot € 400.000 voor de jaarschijf 2026), echter deze is niet toereikend bij de huidige inflatiecijfers en prijsontwikkelingen. Dit betekent dus een jaarlijks oplopend structureel beslag op de beschikbare middelen.

Daarnaast verkeren we in economisch opzicht in turbulente tijden. De krapte op de arbeidsmarkt is groot en de inflatie is erg hoog. Het kan zijn dat de loon/prijsindex ontoereikend is om alle gestegen kosten af te dekken, alhoewel de verwachting is dat de inflatie in 2024 weer beduidend lager zal zijn dan over 2023 het geval was. Dit blijft echter vooralsnog onzeker. Al deze onzekerheden kunnen een behoorlijke impact hebben op onze begroting en niet het minst op de investeringen en de grondexploitatie. Mocht er aanleiding toe zijn, dan kan het college bij de begroting 2024-2027 nog een nader voorstel doen voor een hogere loon/prijsbijstelling.

Op vrijdag 28 april dit jaar presenteerde het kabinet de Voorjaarsnota. In de Voorjaarsnota wordt een bijstelling gepresenteerd van het beeld van de rijksfinanciën voor niet alleen dit jaar, maar ook de komende jaren. In de Voorjaarsnota is besloten dat het gemeente- en provinciefonds vanaf 2027 geïndexeerd zal worden op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. Voorlopig is hiervoor aanvullend budget gereserveerd van € 150 mln. in 2027 en € 300 mln. in 2028 (indicatief voor Maastricht circa € 1,5 mln. tot € 3 mln., afhankelijk van verdeelsleutel).

Tot vorig jaar gold voor de groei van het gemeentefonds de methodiek dat wanneer de rijksuitgaven stegen, het gemeentefonds evenredig meegroeide. Bij een daling gold dezelfde systematiek: daalden de rijksuitgaven als gevolg van bezuinigingen, dan daalde het gemeentefonds evenredig mee. Dit noemen we de trap-op-trap-af-systematiek. Deze systematiek zorgde voor grote schommelingen in de rijksinkomsten en is losgelaten. Dit betekent dat de groei van het gemeentefonds voor de jaren tot en met 2025 slechts nog wijzigt als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen. De nieuwe systematiek biedt voor de komende jaren meer stabiliteit voor onze inkomsten van het Rijk.

Het Rijk werkt met gemeenten en provincies door aan een nieuwe financieringssysteem vanaf 2026. In aanloop daar naartoe heeft het kabinet in september 2022 voor gemeenten eenmalig € 900 mln. extra in 2026 beschikbaar gesteld (aandeel Maastricht € 7,091 mln.). Dit bedrag komt nu vanaf 2027 structureel beschikbaar, maar meer ook niet. Deze compensatie is echter verre van voldoende om de volumekorting die vanaf 2026 gaat plaatsvinden op het gemeentefonds op te vangen. Verder is ook nog steeds vanaf 2026 sprake van de opschalings-

korting (ruim € 600 mln.). Zowel de volumekorting alsook de opschalingskorting zorgen vanaf 2026 voor een fors lager gemeentefonds, hetgeen dan ook als ravijnjaren worden betiteld. In het coalitieakkoord van het Rijk is opgenomen dat bij het uitwerken van een nieuwe financieringssysteem, de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Een groter eigen belastinggebied zorgt voor meer ruimte om eigen keuzes te maken voor lokale prioriteiten. Het maakt gemeenten minder afhankelijk van het rijk. In de Voorjaarsnota is over de uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied geen aanvullende informatie opgenomen.

Kort voor het opstellen van deze Kaderbrief hebben gemeenten en Rijk een principeakkoord bereikt over het financiële kader voor de Hervormingsagenda Jeugd. Het kabinet verzacht het ingroeipad voor de besparingen met € 285 miljoen. Daarnaast laat het kabinet de extra besparing van € 100 mln. in 2024 vervallen. Hierdoor komt voor de jaren 2024 en 2025 in totaal € 385 mln. extra ter beschikking voor jeugdzorg (effect Maastricht waarschijnlijk € 0,661 mln. voor 2024 en € 1,457 mln. voor 2025). Het vertrekpunt voor de financiële afspraken van de

Hervormingsagenda blijft het advies van de Commissie van Wijzen. Voor de invulling en realisatie van de aanvullende besparingsopgave van € 500 mln. met ingang van 2025 heeft het kabinet meer tijd nodig. Hiervoor wil het kabinet de uitwerking van de Hervormingsagenda afwachten. Het moet immers gaan om extra, aanvullende maatregelen. Dat betekent dat eerst duidelijk moet zijn welke maatregelen onderdeel zijn van de Hervormingsagenda Jeugd. Dan kan in kaart gebracht worden hoe de besparing kan worden gerealiseerd.

Met de VNG is brede overeenstemming over de inschatting dat het rijksbudget voor de gemeenten tot en met 2025 toereikend is. Cruciaal worden de laatste twee jaar van de nieuw op te stellen meerjarenbegroting: 2026 en 2027. Hoewel een volgend college en een volgende gemeenteraad uitvoering moeten geven aan de begrotingen voor 2026 en 2027, is het van belang om nu al voor te sorteren op deze situatie. Dat betekent dat plannen en maatregelen moeten worden opgesteld om invulling te geven aan de financiële situatie vanaf dat moment.

Kaders

De uitwerking van ons financieel beleid baseren wij op de volgende kaderstellende documenten:

- De verordening ex artikel 212 Gemeentewet;
- De richtlijnen vanuit het provinciaal toezicht (inclusief begrotingsbrief 2024).

Met de toepassing van deze kaders willen wij invulling geven aan een duurzaam en veerkrachtig financieel beleid. Duurzaamheid en financiële stabiliteit bereiken we door sluitende jaarschijven in onze begroting, borging van het structureel begrotingsevenwicht en door realisatie van de vastgestelde ombuigingen. Daarnaast willen wij financieel duurzaam zijn met een financiële positie die wendbaar en weerbaar is. Wendbaar om financieel invulling te geven aan ambities en/ of gewijzigde omstandigheden. Weerbaar om over een buffer te beschikken om onvoorziene tegenvallers op te kunnen vangen.

Zowel inflatie als indexering blijft naar verwachting ook in 2024 een financiële opgave. Vooruitlopend op de nieuwe meerjarenbegroting 2024-2027 gaan we vooralsnog uit van de uitgangspunten voor de jaarschijf 2024 (gegevens gebaseerd op CPB-kerngegevenstabel raming maart 2023) zoals opgenomen in onderstaande tabel.

De meicirculaire 2023 is niet meegenomen in dit financieel meerjarenperspectief. De effecten van de meicirculaire worden wel meegenomen als input voor de meerjarenbegroting 2024-2027, dit ook conform de provinciale richtlijnen, en verwerkt in de 1e bestuursrapportage 2023.

In de meerjarenbegroting 2024-2027 zal ook een voorstel gedaan worden hoe de beschikbare financiële ruimte de komende jaren in te vullen, waarbij recht gedaan wordt aan de wettelijke uitgangspunten, de provinciale richtlijnen en uitspraken die uw raad eerder gedaan heeft. Daarbij is het zaak om in financieel goede tijden het ‘vet’ op de botten te kweken dat nodig is om in latere jaren, met name vanaf het ravijnjaar 2026, het hoofd te kunnen bieden.

Financiële kaders 2024	2023	2024
Loonvoet sector overheid	4,0%	5,2%
Prijs materiële overheidsconsumptie	5,9%	3,9%
Prijsontwikkeling bruto overheidsinvesteringen (IBOI)	4,8%	1,6%
Trendmatige verhoging belastingen*	4,3%	4,2%
Rentepercentage	3,0%	3,0%

* Hierbij wordt een verdeling van 60/20/20 tussen loon, consumptie en investeringen aangehouden voor berekening gemiddelde voor verhoging belastingen.

